

Број: 01,02,03/11,04/3-05-1-295/25

Сарајево, 09. 04. 2025.

PRIMLJENO: 14-04-2025			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga

ИЗВЈЕШТАЈ

са 3. Међупарламентарног форума делегација парламената земаља Југоисточне Европе у Парламентарној скупштини ОЕБС-а Касторија, Грчка, 28. и 29. 03. 2025.

Албин Муслић, први замјеник предједавајућег Делегације Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (ПСБиХ) у Парламентарној скупштини Организације за европску безбједност и сарадњу (ПСОЕБС) и посланик у Представничком дому ПСБиХ, учествовао је на 3. Међупарламентарном форуму делегација парламената земаља Југоисточне Европе у ПСОЕБС-у, одржаном 28-30. марта 2025. у Касторији, Грчка.

Први овогодишњи Форум делегација Југоисточне Европе о енергетској политици и транзицији у региону окупио је представнике девет земаља као и представнике Секретаријата ПСОЕБС-а.

Форум су својим обраћањима заједнички отворили предједавајући Делегације Грчке у ПСОЕБС-у, Ангелос Суригос, и чланица Делегације, Марија Антониу, док су се видео-поруком обратили предједница ПСОЕБС-а, Пија Каума, и генерални секретар ПСОЕБС-а, Роберто Монтела.

Уз модерирање предједавајућег грчке делегације, Суригоса, свој осврт на тему Форума изнијели су потпредједник ПСОЕБС-а и специјални изасланик за Југоисточну Европу, Кириаос Хацијани те замјеник министра унутрашњих послова Грчке, Константинос Гиулекас. Потпредједник Хацијани је поновио да је овакав формат сусрета од изузетне важности унутар ПСОЕБС-а, посебно за саму регију Југоисточне Европе. Управо овакви форуми осликавају улогу ПСОЕБС-а, а то је подстицање дијалога, разматрање мултилатералних питања и подршка иницијативама произашлим из претходно наведеног. Транзиција ка зеленој и чистој енергији нема алтернативу и представља један од кључних изазова данашњице, али и укључује све земље. Борба парламентарца у будућности мора бити наслоњена и на борбу за ниже цијене електричне енергије, а што је, по његовом мишљењу, једно од људских права. На крају је истакао подршку ПСОЕБС-а миру у региону и наду да ће предстојећи овакав форум у Риму окупити делегације свих земаља Југоисточне Европе те допринијети релаксацији политичких тензија. Гиулекас је истакао да ова тема

представља важан iskorak за Грчку, Европску унију и континент у цјелини те потцртао важност управо грчке регије у којој се одржава Форум, Западне Македоније, на овом пољу, како због природних потенцијала када је у питању овај сектор, тако и због близине сусједних држава и великих градова. Закључио је да Грчка схвата своју важност као гранична држава Уније, а уједно и мост према Азији, но да осим саме Западне Македоније и Грчке, цијела Југоисточна Европа мора схватити важност овог питања и представљати замах енергетске транзиције према Европској унији.

Предсједавајући Суригос је уводни дио закључио представљањем мјеста одржавања Форума, које је до сада било окосница државе у енергетском погледу, али експлоатацијом угља, а сада је подручје транзиције са фосилних на чисте изворе енергије градњом соларних панела, вјетроелектрана и сличних модерних погона. Нагласак је такође ставио и на количину увоза електричне енергије и гаса на подручју Уније.

О теми енергетске транзиције Грчке до 2030. панелисти су били замјеник државног министра за животну средину и енергију, Нико Тафос, и гувернер регије Западне Македоније, Георгиос Аманатидис.

Замјеник министра Тафос укратко је представио историју и нужност израде плана транзиције. Данас, 45 до 50% електричне енергије у Грчкој долази управо из обновљивих извора енергије, што је огледало њихове посвећености, а најбољи примјер јесте регија Западна Македонија. Сезона гријања представља највећи изазов у том погледу те је првенствено било нужно идентификовати кључне проблеме и области у том погледу како би се обезбиједила адекватна инфраструктура и снабдјевеност мреже.

Гувернер Аманатидис се осврнуо на историју Западне Македоније као окоснице погона на фосилна горива. Иако је подручје богато рудом, највише лигнитом, и историјски искоришћавано у те сврхе у великој мјери, нису наишли на много отпора становништва приликом процеса декарбонизације и транзиције, мада неки и данас сматрају да је претјерано убрзана. Томе је допринијела и држава која је њиховој регији увелико помогла, а за шта је управо кључна била претходно поменута идентификација адекватних подручја у ове сврхе. Посебно је нагласио важност инвеститора у овом процесу те сарадњу малих и великих инвеститора уз посвећивање пажње одржавању и унапређењу стандарда становника.

У дискусијама су се учесници осврнули и на електране на угаљ новијег типа које уз количински мање коришћење сировине резултирају већом производњом енергије. Природни гас је истакнут као критична тачка европског континента, а што се посебно види након почетка рата у Украјини и на основу чињенице да га се 90% увози. Предмет разматрања је било питање и нуклеарне енергије, гдје су учесници Форума изразили поштовање према земљама које су већ кренуле у том погледу нарочито онима Југоисточне Европе попут Румуније и Бугарске или Италије, која ради одређене иницијалне кораке у том смјеру, али и нагласили нужне мјере опреза.

Директор стратешког и оперативног планирања Грчког оператера електродистрибуције, Статис Анагносту, и генерални директор управљања имовином и одржавања Независног

оператера преноса енергије, Јоанис Маниатис, представили су инфраструктурне пројекте будућности у износу од 6 милијарди америчких долара на подручју Грчке у том погледу и изазове с којима се суочавају с обзиром на специфичност рељефа државе и бројност отока. Директор Маниатис је изнио податак да је тог дана у мрежи било 64% енергије управо из обновљивих извора, као и развој државе која је из некадашњег увозника електричне енергије постала земља која је посљедњих година континуирано извози.

Другог дана Форума уприличена је посјета Птолемаиди V, електрани чији је пројекат инициран још 2013. године, а кроз чији је развој и Грчка као држава доживјела заокрет у обслати енергетске политике. Управо ова електрана је настала као посљедњи погон електрана на лигнит, док су четири затворене с обзиром на своју енергетску неефикасност и мањкавости у погледу енергетске транзиције. Иако модерна електрана са ниским нивоом емисије, у оквиру транзицијског плана, планирано је њено затварање до маја 2026. или, што је тренутно изгледније, претварање у електрану која ће имати погон на природни гас, а што ће захтијевати и додатна финансијска средства упркос претходном издашном улагању.

На крају је усвојена и Декларација 3. међупарламентарног форума у којој је првенствено истакнут значај дијалога између земаља Југоисточне Европе наставно на завршну Декларацију са 31. годишњег засједања ПСОЕБС-а у Румунији прошле године. Поменутом Декларацијом истакнута је потреба убрзаног регионалног повезивања унутар енергетског сектора уз оснаживање инфраструктуре и интеграцију обновљивих извора енергије, а што ће кулминирати економским оснаживањем земаља Југоисточне Европе.

Припремио:

Одобрио:

Секретар

Делегације ПСБиХ у ПСОЕБС-у

Први замјеник предсједавајућег
Делегације ПСБиХ у ПСОЕБС-у

Тео Рогоћ

Албин Муслић

ДОСТАВИТИ:

- Колегијуму Дома народа Парламентарне скупштине БиХ
- Колегијуму Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ
- Колегијуму Секретаријата Парламентарне скупштине БиХ
- члановима Делегације ПСБиХ у ПСОЕБС-у
- Комисији за спољне послове Представничког дома
- Комисији за спољну и трговинску политику, царине, саобраћај и комуникације Дома народа
- Сектору за односе с јавношћу
- а/а